

Tartalomjegyzék

A VIZUÁLIS NEVELÉS PEDAGÓGIÁJA a 6–12 éves korosztályban

Bevezető

I. KÖNYV

Személyiségfejlesztés, képességfejlesztés

Első fejezet (Bálványos Huba)

A vizuális nevelés mint személyiségfejlesztés

1. A vizuális nevelés alkotó tevékenységformáinak áttekintése.
2. Személyiségfejlődési esélyek az alkotásban.
3. A differenciáló képességfejlesztés
4. Éntudat és kollektív identitás

Második fejezet (Bálványos Huba)

1. A vizuális műveltség fejlesztendő képességei
2. A képességfejlesztés tervezésének és megvalósításának tézisei

Harmadik fejezet

A gyermekrajz a pedagógia nézőpontjából (Bakos Tamás)

1. Fejlődéslélektani vonások az irányítás nélküli, ábrázolva kifejező közlésekben
Ábrázolás alapú kifejezés
2. Megismerés, motiváltság és a vizuális közlésformák
Megismerési képességek és motivációi az ábrázolás elsődleges szerepében
Megismerési képességek és motivációi az ábrázolás másodlagos szerepében
Jelölés, jelalkotás

II. KÖNYV

A „Mit?” és a „Hogyan?” kérdése

Első fejezet

A gyermek képi kifejezései, mint személyes közlések (Bálványos Huba)

1. Hangoltság a kifejező alkotásra. Élmény, inspiráció, motiváció
Közös élményhelyzet
Beszélgetés és szemléltetés
Mintaadó szemléltetés
Motivációk
Inspirációk
Differenciált motivációk
2. Értékelő visszajelzések
Értékelés a folyamatban
Az alkotások „kiállítása”
A személyes közlések vizuális nyelvezetének áttekintő táblázata

Második fejezet

Irányított szocializáció tárgyi- és környezeti kultúrával (Bálványos Huba)

1. Élmény, inspiráció, motiváció
 - A „mit” kérdése
 - Inspiráló szemléltetés és beszélgetés
 - A díszítés
 - Mintaadó szemléltetés
2. Korrektúra és értékelés
 - Differenciált motivációk
 - Konzultáció és technikai korrektúra

Harmadik fejezet

Vizuális tanulmányok – primer közlések (**Preisinger Zsuzsa**)

1. A primer közlések
 - A pedagógiai tudatossággal irányított megfigyeltetés hatása a képi sémára
 - A vizuális tanulmányok irányultságai
 2. Tárgyformák, mint modellek
 - A modellválasztás
 - Észleleti dominanciák a modellválasztásban és a modellhelyzetben
 - A modellhelyzetek és a modellbeállítások
 3. Komponált képi látványok modellhelyzetben. Fotó, mozgókép, műalkotások
 4. „Nyelvi” tanulmányok közvetlen látványelözmény nélkül
 5. Fokozatosság a modellelemzésben és az ábrázolásban
 6. Bemutatás és szemléltetés
 7. A feladatokhoz választott technikai megoldások speciális szempontjai
 8. A vizuális tanulmányok szerepe a fejlődési fejlesztési folyamatban. A tanulmányok eredményeire épülő feladatok kapcsolása, sorolása
- A primer közlések vizuális nyelvezetének áttekintő táblázata

Negyedik fejezet

Direkt közlések (**Bakos Tamás**)

1. Ismeretek, információk vizuális közlései
 2. A direkt közlések motivációi
 3. Mit és hogyan, direktben
 - Közlések már irányítás nélkül is
 - Útvonalrajz és térkép
 - Modellhelyzetek az útvonalrajz és térkép témakörében
 - Konstruált modell és magyarázó rajza
 - Papírlabirintus és agyagvár
 - Síkképi szemléltetés irányultságai térképalkotásnál
 - Térkép csoportmunkában
 - Társasjáték síkban és térben
 - Tárgytervek, magyarázó, elemző ábrázolások
 - Fantáziatervek
 - Tárgyelemzéseköl magyarázó rajz
 - Tárgytervek a megvalósítás igényével
 - A mozgás és változás vizuális közlésének módjai. Piktogramok, emblémák és más vizuális jelek
 - Az információ legsűrítettebb vizuális formái
 - Modellalapú formaredukció példái. Az emlékkép- és modelltranszpozíció vizuális nyelvisége
- A direkt közlések vizuális nyelvezetének áttekintő táblázata

Ötödik fejezet

Munkaformák

1. A feladat (**Bálványos Huba**)
A feladat és a tanóra
Feladattípusok
2. A munkaformák változatai a tanítási órák folyamatában (**Preisinger Zsuzsa**)
3. A pedagógus és a tanulók együttműködésének várható eredményessége a vizuális nevelés tantárgyi specifikumaiban
Frontális munka. A pedagógus közvetlen irányító szerepben
A tanulók önálló egyéni munkája
4. A tanulók együttműködésének várható eredményessége a vizuális nevelés tantárgyi specifikumaiban. A csoportmunka
A csoport létszáma és tagozódása
Formális, informális csoport
A csoportlét kezdeti szakasza
A szaktárgyi eredményesség feltételei a csoportmunkában
A csoport összetétele és lélekszáma
Irányítás, korrigálás
Technikai megoldások
Szervezés

Hatodik fejezet (Bálványos Huba)

Pedagógiai értékelés a vizuális nevelésben

1. Az egyes tevékenységformák főbb értékelési különbségei
2. Az értékelés irányultságai
3. Értékelési szempontok
4. A közös értékelés helyzete és szempontjai
5. Értékelési fokozatok
A gyermekek egyenkénti megfigyelése a folyamatban
A gyermekek egyenkénti megfigyelése az alkotás tükrében
Egy értékelési szakasz végén
A közös értékelés közben mutatkozó további személyiségjegyek

III. KÖNYV

A vizuális kultúra tanításának személyes tervezése (Sándor Zsuzsa)

Első fejezet

A vizuális kultúra tanítási terve: kapocs a tanterv, a pedagógus és a gyermek között

Második fejezet

A vizuális kultúra tantervi előírásai és a pedagógus személyiségének találkozása a tervekészítésben

1. A pedagógus vizuális és művészeti műveltségének, vizuális pedagógiai felkészültségének és önszemléletének szerepe
A vizuális nevelésre történő felkészülés művelség tartalmi
2. Tantervi szakanyagok értelmezése és megértése
Szakmai szerkezet és a szakmai tartalmak értelmezése
A tantervi szintek értelmezése
Tantervi rovatok értelmezése

Harmadik fejezet

A vizuális kultúra tanítási folyamatainak és a folyamatok tervezésének jellemzői

1. A tantervi dokumentumok személytelensége, a tanterv és a tanítási terv lehetséges helyi karakterei
2. Az időtényező vizuális kultúra vonatkozásai
3. A feladatsor és a projekt, mint tervezési- és mint tanítási metódus
4. A vizuáliskultúra-feladatsorok és –projektek, mint tanítási témakör típusok
5. A vizuális kultúrára specializált tantárgy éves tanítási programja elkészítésének elvi és gyakorlati problémái
6. A vizuáliskultúra-óra tervezésének általános jellemzői és vizuális nevelési specifikumai
 1. osztály. A szobor és a festmény közötti különbség. Élmények megjelenítése festményben, szoborban. (OKI96TLGVK 1-10.)
 3. osztály. Film- vagy színházi élmény kifejezése választott képművészeti ágban és technikával. (OKI96TLGVK 1-10.)
 3. osztály. A dombormű és a kerekoszobor jellemzői; a (szobrászati) kő- és fafaragás, valamint a fémöntés technikájának egyszerű jellemzői. Gipszlap öntése és faragása (egyéni témaválasztással). (OKI96TLGVK 1-10.)
 4. osztály. Könyv és kép/képzőművészet. Különböző típusú könyvillusztrációk elemzése. Illusztráció célú mesterrajzok és magyarázó rajzok készítése a modelltárgy (kő, száraz termés, gyümölcs; régi tárgyak) vagy fényképes ábrázolás (autók, halak, egzotikus állatok) pontos megfigyelésével, alkalmas technikával. (OKI96TLGVK 1-10.)
 4. osztály. Festmények elemzése a téma és a vizuális nyelv vizsgálatával. (OKI96SZI VK 1-10.)
 6. osztály. Műalkotások elemzése a vizuális minőségek, az ábrázolási és komponálási mód tartalomkifejező hatásának vizsgálatával. (OKI96SZIVK 1-10.)
 6. osztály. Díszített tárgy (kispárna huzata) tervezése, a viaszíró batiktécnika sajátosságainak és műveleteinek megismerése és textília díszítése. (OKI96SZIVK 1-10.)

A rendelkezésre álló minősített vizuális nevelési tantárgyi tantervek

Függelék (Bakos Tamás)

A vizuális nevelés foglalkozásainak sajátos feltételrendszere. Szakterem, szertár, anyagok, szerszámok, szemléltető eszközök)

Irodalom